

REVISTA ORĂȘTIEI

ABONAMENTELE:

Pe 1 an 3 fl.; pe 1/2 an 1 fl. 50 cr.; pe 4 luni 1 fl.
Pentru România și străinătate 10 fr. la an.
Manuscrise nu se înapoiază. — Scrisori nefrancate
nu se primesc.
Abonamentele se plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă

EDITOR AL FOII:

Aurel Popovici-Barcianu, director.

PROPRIETATEA

Institutului tipografic „Minerva” în Orăștie.

INSERTIUNILE:

Un șir garmond prima-dată 7 cr., a 2-a oară
5 cr., a 3-a oară 3 cr. și timbru de 30 cr.
Atât banii de abonament cât și pentru inserțiuni, sun-
a se trimite la adresa: „Minerva” institut tipografic
în Orăștie (Szászváros).

Fantoma confesionalismului.

Cine o zugrăvește pe părete? Cine invoacă acest duch necurat? În cutele căruia dintre ziarele noastre se tupilează această urită vedenie? Deschideți paginile aceluia ziar și veți găsi probe din belșug!

Fără a mai analiza activitatea lui în chestiuni bisericești, fără a mai face o ochire asupra legăturilor personale ale celora din capul aceluia ziar, ne oprim la un singur cas. Acesta ne va arăta pe strigoiul care cochetează cu această fantomă.

Acum aproape trei ani earăși se făcea sgomot în jurul unui cap bisericesc. Părintele Radu fusese numit episcop unit al Lugojului. Obștea românească a primit această numire cu toată reserva, fiindcă noul episcop n'avea nimic la activul seu, dar' absolut nimic, nici în cele naționale, nici în cele ale bisericii noastre și nici pe teren cultural sau literar. Tot ce se știa era, că părintele Radu și-a dobândit merite confesionale în România. Pentru poporul român de aici însă era o *persona obscura*, ierte-ni-se vorba dreaptă.

Dar' ce face «Tribuna», organul național, căci ea e ziarul de care voim se vorbim, care e ținuta ei? În loc de-a interpreta credincios reserva obștei; în loc de-a sta în așteptare până-ce noul Episcop se va arăta vrednic Român prin fapte naționale; în loc de-a fixa datorințele și linia de conduită națională nou venitului și inexpertului cap bisericesc, «Tribuna» îi ridică arcuiri de triumf, îi cântă osanale și-l întimpină ca pe un al doilea Mesia. «Tribuna» aduce părintelui Radu omagii în numele «intregului popor». Extasiată exclamă: «De astă-dată, **ca un dar dela D-zeu**, am reușit se avem la însemnatul loc al unei diecese românești un bărbat vrednic în toată privința de încrederea întregului popor»...

Ear' vrednicia aceasta «Tribuna» o dovedește zicând că:

«...Nou denumitul episcop este fiu de țeran român, este din sinul poporului crescut în tradițiunile Blajului, apoi în școala Romei și a trăit 10 ani în București.»

Atâta tot?...

Și la același loc, în numărul «Tribunei» din 17/29 Noemvrie, găsim o lungă schiță biografică asupra noului episcop unit, care începe astfel:

«Dr. D. Radul Eată un nume pe cât de simpatic pe atât de puțin cunoscut, (sic!). Dar' cu atât mai cunoscut, cu atât mai *celebru* (1) va fi acest nume de aici încolo!»

Și acum luați colecția «Tribunei» din 1897 și cetiți pe la mijlocul lui Maiu. Veți găsi pagini întregi sacrificate glorificării «necunoscutului» dar' cu toate acestea «celebrului» episcop. Rapoarte lungi *telegrafice* despre sfințire și instalare, trimise de însuși directorul ziarului, care însoțite pretutindeni pe noul lucafer al românismului... se înțelege pe cheltuiala ziarului. E o însuflețire, un elan, de pare-că nu numai jugul Ungu-

rului s'a frânt prin venirea părintelui Radu, ci însuși infernul s'a risipit...

Zina de azi, scrie «Tribuna» din 9 Maiu 1897, se ridică prin însemnătatea ei la rangul unei zile epocale. Denumirea părintelui Radu de episcop al Lugojului a fost un eveniment care a surprins plăcut neamul românesc. Astăzi toți Românii au trebuit să simtă că în părintele Radu au primit un episcop cult, entusiast, cu vederi largi și sentimente înalte, ca și care asemeena Românilor nu au mai avut»...

Curat Mesia!

Vedeți cum știe «Tribuna» să scrie despre un episcop... român? Dar' dat fiind că acest episcop era până atunci absolut necunoscut, că nu pentru *tre-cutul* lui, ci pentru interesele ce le va reprezenta în viitor a fost glorificat, se impune întrebarea, pentru-ce interese l'a înălțat «Tribuna», pentru cele naționale sau pentru cele confesionale? Răspunsul trebuie să-l găsim în activitatea însăși a episcopului.

Sau împlinit doi ani dela suirea lui triumfală pe scaunul din Lugoj.

Ați văzut doar' un șir de fapte naționale pornite dela Episcopul Radu, sau macar o singură dovadă de naționalism? **Nu!** Sfinția Sa e tot atât «*puțin cunoscut*» și tot atât de «*celebru*» în privința aceasta, ca mai înainte.

Văzut-ați însă un șir de fapte confesionale pornite dela episcopul Radu sau în genere vre o dovadă de confesionalism? Aici se ne oprim, căci poate găsim o justificare a entuziasmului «Tribunei».

Diecesa Lugojului dela venirea noului episcop e în plină luptă confesională. Acesta e un secret public. Și lupta e pornită de către Mesia al «Tribunei». Ne aducem aminte, că harnicul proto-pop gr.-or. al Lugojului, dl Dr. *George Popovici*, unul dintre cele mai cinstite caractere politice și dintre cei mai entusiaști naționaliști, silit de «uneltirile papistase» a trebuit să-și ridice glasul de protestațiune împotriva lor. Eată cum dl Dr. Popovici caracterizează activitatea confesională a idolului «Tribunei»:

«*Trecând la o altă ordine de idei, zice dl Popovici în vorbirea sa de Anul-Nou 1898, amintesc în urma poziției mele cu rezervă silită și impusă de situația gravă în care ne aflăm, că în decursul anului 1897 (adecă dela venirea episcopului Radu. Nota Red.) s'a ivit o mișcare de propagandă catolică pernicioasă, spre a abate creștinii noștri dela legea și biserică lor străvechie. Absc de astă-dată a desvêli și a demasca în toată nuda-tatea lor apucăturile acestor uneltiri, cari pot deveni un pericol extrem de mare pentru pacea și bună-înțelegerea neturburată prin vână-toarea de suflete. Dar' dacă siliți vom fi prin provocările continue și durabile cu rezoluțiune bărbătească și conștientiositate vom împlini fără șovăire chemarea noastră.*»

Și, lucru ciudat, «Tribuna» care cunoștea aceste fapte n'a voit să le creșteze. De ce?... Fiindcă ele veniau dela — «un episcop cult, cu vederi largi și sentimente înalte, ca și care asemeena Românilor nu au mai avut»!! Înaintea «Tribunei» era bageama și acest proselitism «*ca un dar dela D-zeu*»...

Atât e de pronunțată această rîngită fantomă a confesionalismului, cum se ivește ea în coloanele și în procedura ziarului «național» «Tribuna», încât nu mai are lipsă de altă invedereare.

Ba poate totuși. Și anume pentru a se vedea ținuta acestui ziar «național» față de un episcop de altă confesiune, merită să se pună în paralelă felul cum a fost bineventat instigatorul confesional dela Lugoj și ce primire i-s'a făcut episcopului gr.-or. al Aradului. Privitor la acest din urmă textele «Tribunei» sunt încă proaspete și paralela e ușoară.

Confrunțați aceste texte și veți găsi un șovinism confesional pro și contra, veți găsi risipă de entuziasm pentru cel dintâiu, — *dar entuziasm lipsit de orice îndreptățire reală*, ear' față de al doilea nu veți găsi decât ură și bruscare rustică și totală negațiune. Și bine înțeles unul era numit, impus de Roma și de guvern, ear' al doilea e doritul poporului din diecesă și alesul majorității sinodale. Și earăși bine înțeles, cel dintâi era un necunoscut, ear' al doilea e încărunțit în activitate administrativă pentru binele bisericii gr.-or.

Conduita lor națională? De, dacă pentru «Tribuna» e merit național și a fi numai «fiu de țeran eșit din sinul poporului», apoi amândoi stau la aceeași treaptă. Vor fi ei Români buni pentru sine, căci neamul nu și-l'au tradat. Dar' poate trebuie să ne întrebăm de conduita lor *politică*. Și aici se ne oprim, căci am ajuns la un punct ce trebuie bine precizat.

Luați de-arëndul pe episcopii români și vedeți care e conduita lor politică. Numiți pe unul măcar, care astăzi mai face politică în sensul politiceii noastre naționale și al programului nostru național. Numiți pe unul măcar, care se ridică peste nevoile de administrație și de funcțiile canonice. Arătați pe unul singur, care, opunându-se guvernului, opunându-se stăpânirii fărădelegilor, îndrăznește a se cobori în mijlocul nostru, și a ne conduce politicește, precum o făcea odinioară Șaguna. Astăzi când nește brațe atât de slăbite, nește capete atât de seci și nește inimi atât de veninoase se consideră de conducători acreditați și imaculați; astăzi când mai mult ca ori și când suntem lihniți de dorul bărbaților luminați cari se ne conducă, — unde este acel episcop român, care are curajul să se pună în fruntea noastră, ca să-l urmăim până la extrem? Nu e nici unul, ...fiind-că așa sunt vremile, ear' bieții episcopi sunt sub vremi... gem sub vremi, bunii noștri episcopi, bunii noștri patrioți! O fi greșit părintele Goldiș; da, a săvârșit un păcat *politico-bisericesc* cu discursul dela Ceica, pentru care va fi făcut desigur o onorabilă ispășire. Dar' se ne facem a uita, că: *peccatur intra et est tra muros*, la Ceica ca și la Lugoj, la Lugoj ca și la Blaj etc. etc. Așa sunt vremile, sau cum zicea fie ertatul Metropolit *Miron* în discursurile sale sinodale: «*așa suflă vânturile reci*...»

Conduita politică deci, *durere*, nu mai este *hotărîtoare* în aprecierea episcopilor noștri. Am ajuns acolo, că principalul calificativ al lor se fie cinstea

individuală; — moralul a câștigat prepotență față de conduita politică. Să nu fie arghirofil, să nu fie zavistnic și să fie învățat în ale bisericii, — eată însușirile cari ne-au rămas să le mai putem pretinde dela prelați în ziua de astăzi. Ear' alesul Aradului le posedă de-a binele.

Și credem că toate aceste au trebuit să-i fi fost cunoscute ziarului «național» din Sibiu, căci sunt clare ca lumina zilei și dovedite prin atitudinea pe toată linia a corpului nostru episcopesc.

Dar' dacă le-a știut, cine a fost duchul care i-a inspirat să lovească în față *starea reală* a lucrurilor și să tăbăscă cu atâta puhoi de înjurături în contra alegerii din Arad, *provocând earăși certe, discuții și desbinări*, după cum îi și programul? Cine se fie, — e fantoma confesionalismului, care s'a apropiat de urechile imaculaților dela consortiu, șoptindu-le, că e ocașie de pescuit... în apele confesiunii surore. E aceeași fantomă, care a făcut odinioară pe un episcop unit «ilustru», deși era încă numai «*lustru*» de el, ear' acum dă ordin ca un episcop ortodox să fie tîrît în mocirlă...

Ambele aceste două proceduri rămân pete mari în scurtul trecut al organului pretins național, condus și inspirat de un consortiu neputincios, care nefiind în stare a munci în direcție națională și politică, vegetează pe terenul pe care poate.

Sărmană «Tribună», pe-ale cui mâni ai încăput! Continuă numai a da ascultare șoaptelor hidoasei fantome și noi vom depune pe capul tău o cunună de... urzici, rugând pe D-zeu ca să te țină spre fericirea *parțială* a neamului și spre fericirea completă a «neamurilor».

Pacea popoarelor între naționalitățile din Austro-Ungaria. Un grup de politicieni marcanți din Viena au început a se ocupa serios cu chestia naționalităților și cu modul cum ar putea să fie ele mulțumite. Spre acest scop se va forma un partid puternic, care se va nisui ca să împăciuească naționalitățile pe basa egalei îndreptăți. Vor înființa tot spre acest scop și un ziar săptămânal, sub titlul «Der Volksfrieden» («Pace între popoare») Prețul abonamentului pe an 8 fl., pe 1/2 an 4 fl., pe un cuartal 2 fl. Abonamentele sunt a se trimite la redacția «Volksfrieden» în Viena 14 Johangasse 30.

«Budapesti Hirlap» dela 13 Iunie n. ocupându-se cu chestia aceasta, încheie astfel: «E de dorit, ca d-nii acestia (adecă cei-ce edau foaia) să se apuce de lucru cu cunoașterea diferențelor de drept public. Leita e hotar. Alte legi sunt de-a dreapta și alte dela stînga. Monarchia nu are naționalități. Chestia naționalităților nu e chestie comună.»

Congregația extrandinară a comitatului Arad este convocată pe 28 Iunie n. a. c. La ordinea zilei va fi alegerea de vicispan, primfiscal și președinte al sedriei ortanale. Toți membrii români ai congregației sunt rugați a lua parte.

Legea despre judicatura Curiei în chestii electorale, a fost sancționată și de M. S. Monarchul, și a fost publicată în «Országos Törvénytár». Prin urmare a intrat deja în vigoare.

Crisa pactului — aplanată.

Sămbăta trecută s'a delăturat crisa pactului care era aproape să silească pe cei doi prim-ministri, austriac și unguresc, să demisioneze. După multe întorsături și alergări, și așa se vede că mai lăsând unul și altul din ale sale, s'a încheiat un compromis, care a mai liniștit spiritele atât de agitate ale Maghiarilor și Austriacilor.

Se zice că însuși Monarchul este mulțumit de chipul cum s'a rezolvat această crisă. S'a rezolvat așa zicând într'un mod, în care nici unul nu este nici învins nici învingător. Adecă după dorința Monarchului.

Maghiarii se bucură că formula lui Széll a fost în principiu acceptată, făcându-se însă și unele modificări. În înțelesul acesta pactul s'a legat nu numai până la 1903, după-cum era în formula lui Széll statorit, ci până la 1907. Până atunci s'au redus totodată și privilegiile băncii Austro-Ungare. Tractatele comerciale cu statele străine, cari se termină la 1903, încă se vor încheia la reînnoirea lor numai până la 1907. Așa că toate acestea expiră deodată.

La 1907 așadar' nimic nu le va mai sta Maghiarilor în cale, pentru desfacerea vamală și comercială a Ungariei de către Austria.

Din cauză că în Austria parlamentul nu funcționează, legile referitoare la reînnoirea pactului se vor vota pe cale parlamentară numai în Ungaria, ear' în Austria va opera §. 14 din constituție.

»Budapesti Hirlap« delă 11 Iunie n. ocupându-se cu încheierea pactului, scrie între altele următoarele:

»Noi de săptămâni încoace numim acest pact modest, dar' acest pact nu e mai puțin, decât o luptă dela Mohaciu, pe care noi am câștigat-o.

»Cum s'a încheiat el cu deamănuntul, aceasta ni-o va spune Széll, noi nu putem decât să preamărim pe cei-ce au avut parte la încheierea lui.

»Dacă în zilele din urmă a trebuit ca să mai delăturăm greutăți, și aceasta numai pactul a putut-o face, sau cu alte cuvinte, și aceea s'a petrecut numai în înțelesul pactului. De aceea suntem siguri, că și Széll foarte puține noue știri ne va spune; dar' e sigur că acele puține știri ne-a salvat constituția, a sfârșit războiul cu Austria, a produs în țară ordine politică, morală și economică; a desțeptat încrederea față de viitor, odichnă în înțelesul legilor noastre și o nouă convingere, că mai sunt bărbați și mai este lege în Ungaria».

Pentru „Tribuna“.

Înțelegem bine ca să vă doară când vedem neputința și machinațiunile voastre. Înțelegem bine, ca se vă perdeți echilibrul, când stabiliți cauzele deplorabilei noastre situațiuni politice și arătăm rolul desastros și fals ce l-ați avut în crearea acestei situațiuni.

Dar' nu înțelegem, cum puteți fi chiar atât de certați cu duchul, încât să credeți în nerozia, că prin apucături atât de nedemne,

prin răspunsuri atât de stupide, ați resfrânt *dovezile* noastre palpabile.

Mai întâi spuneți că nu puteți sta de vorbă cu noi, fiindcă suntem inspirați de dl Dr. Muntean, care altfel va și liniștit că nu are a face cu politica ziarului nostru. Acum pretestați că cele scrise de noi sunt datorite dlui Ilarie Chendi, și din ura ce o aveți față de densusul, declarați earăși că am scris »minciuni și calomnii«, fără ca să fiți în stare a dovedi contrarul dela cele scrise de noi pe temeiul faptelor reale.

Și cu mofturi de-astea credeți că ne-ați combătut? Ei bine, fariseilor, cari numai de curând făceați paradă cu »non quis sed quid« și acum earăși alunecați din nou pe terenul personalităților, pe care întotdeauna v'ați simțit atât de bine, — aflați, că nu cu acci domni aveți să vă răfuiți ci cu »Revista Orăștiei.« Ai noștri sunt articolii cari vă dor, ear' noi avem dreptul să vorbim cetitorilor noștri după a noastră chibzuință. Ear' crezând noi de absolut necesar, ca să le vorbim despre ale voastre făptuiri, vom continua, nejișniți de svêrcolirile voastre. Vom vorbi franc și despre ale noastre pășuri, pentru-că ne înțelegem chemarea noastră de organ de publicitate.

Dacă aveți ceva în contra, poștiți și adresați-vă nouă, ear' nu v'enați după nume ca să vă acățați de ele și să scăpați de o discuție din care de sigur n'aveți de profitat, dar' mult de pierdut.

Lăsați liberă discuția, și nu vă temeți de adevăr, nu terorisați prin suprimarea părților altora.

Țeranul e talpa țerii.

(*) Niște cuvinte acestea, cari sunt recunoscute de adevărate chiar și la națiunile cele mai învățate, din toate părțile lumii. Și dacă aceasta așa este, ca atât mai mult se potrivește aceste cuvinte la noi Românii, cari partea cea mai mare ne ocupăm cu plugăritul. Din venitul ce ne aduce această ocupațiune, ne susținem pruncii noștri la școală, ne plătim dările cele grele etc.

Nația românească este o nație de plugari. Coarnele plugului, coasa și sapa: acestea sunt uneltele cu care Românul își agonisește pânea de toate zilele.

Și așa stând lucrul, s'ar crede că țeranul român în privința plugăritul stă în mare cinstă la noi, în cinstea care se cuvine aceluia, care prin roadele muncii sale hrănește pe toți.

Nu-i vorba, dăm noi plugului cinstă cuvenită, și nu ne lăpădăm de densusul, ba îl iubim chiar, și aceasta nu numai fiindcă se trudește de ne scoate din pământ pânea de toate zilele, ci și fiindcă suntem dela o mamă cu densusul și din coliba lui am ieșit și ne-am făcut aceea ce azi suntem.

Căți dintre cărturarii noștri nu-și aduc aminte de vremile din copilărie, când eșiau seara înaintea tătănilor sei, ca să-i pună să șadă pe rotilele plugului, sau n'a ascultat glumele și cântările fetelor și flăcăilor toamna la desfăcut de cucuruz?

Și acestea toate ne aduc aminte legăturile

de sânge cu țeranul român, și că una suntem, un trup și un suflet nedespărțit cu densusii.

Și cu toate acestea, cu ce ne arătam noi mulțumitori față de densusii pentru toate acestea? Putem zice că aproape cu nimic. Deoarece nu e destul cu aceea, că ne arătam dragoste față de el, ci suntem datorii ca din învățăturile ce ni-le-am câștigat, susținuți fiind de densusii cu mari cheltueli pe la școli, să le dăm și lor staturile de lipsă, în ce fel ar putea și densusii, ca după munca lor neadormită, să-și aibă și răsplata cuvenită.

Căci cu aceea, că unii dintre noi au ajuns a fi domni, învățând la școală, ear' pe alții îi dăm la meșteșuguri, și mulțimea cea mare a țeranilor rămâne tot în întunerecul trecutului, nu putem zice că am făcut vr'un bine pentru neamul nostru.

Astăzi plugarul ca să poată da înainte, trebuie să priceapă o mulțime de lucruri, deoarece-ce și la plugărit se recere ca să lucrezi și cu capul, cu mintea, nu numai cu puterile brațelor.

Și dela cine să primească țeranul român toate cunoștințele ce se recer la lucrarea pământului, dacă nu dela aceea, cari chiar și dacă au învățat de s'au făcut domni, tot după sudoarea lor trăesc.

Și care ar fi calea pe care ar trebui să apuce plugarul, pentru a ajunge la o mai bună stare, ca în care se află astăzi?

Iniințarea de reuniuni agricole prin toate orașele și satele noastre.

Avem, ce e drept, și de acestea, dar' acestea le poți număra pe degete, încât numărul lor e foarte neînsemnat față de masa mare a poporului nostru, care, am putea zice, numai după roada pământului trăește.

Să ne punem deci cu tot dinadinsul pe lucru, și pe unde numai putem, să umblăm printre poporul nostru, și să-l spriginim întrucât putem la iniințarea a cât de multe reuniuni de felul acesta.

Căci puțin, foarte puțin ne interesăm noi cărturarii și umblăm printre țeranii noștri. Cel mult atunci mergem printre densusii, când căutăm doine, ghăciturii și povești, sau când li-se coc strugurii, ca să gustăm și noi, dar' nici atunci nu ne interesăm despre modul cum își agonisește pânea pentru ei și pentru familia lor.

E timpul suprem, ca să ne interesăm mai cu de-amănuntul și de soartea plugarilor, căci altcum va fi rău și de densusii și de noi.

Până când nu vom ridica și pe plugarii noștri la altă stare, ca cea în care se află astăzi, nu putem zice că am făcut ceva pentru aceea, a căror bună stare e și bunăstarea noastră, și a căror sărăcire e și sărăcirea noastră.

Soartea Săcuencelor.

»Budapesti Hirlap« delă 10 l. c. se ocupă de soartea fetelor de Săcuiu O doare capul, vezi Doamne, că atâtea trec în România și-și părăsesc țeara, fără gând de-a se mai re-intoarce.

Regimul s'a ocupat destul de chestia aceasta, dar' numai cu vorba, fără-ca să se nisuească a face ceva pentru a opri marea

trecere în România a fetelor de Săcuiu, scrie numita foaie.

Mii și mii de fete servesc de present în România, care au trecut hotarul fără a avea pasaport. Care nu se mai reîntorc, ori-că se romanisează, ori apoi că se strică morali-cește, încât trebuie să se rușineze fiecare Maghiar.

Pentru a scăpa de această pacoste ce a căzut asupra Săcuilor, László Gyula, secretarul camerei comerciale din Tîrgul-Murășului se îndreaptă către Reuniunile de femei maghiare, ca să le vină într'ajutor.

Dorește anume, ca prin orașele mai mari săcueste să se iniințeze câte o reuniune de femei, care să stee în legături cu reuniunile de femei din Budapesta etc., și astfel când știu ea în respectivele orașe trebuiesc fete pentru slugit, acele locuri să le ocupe Săcuencele.

Căci, zice László Gyula, Săcuencele noastre sunt curate, găzdoi bune și aplicate spre învățatură, și suntem convinși, că la prima încercare de a le chema la Budapesta pentru a intra în serviciu, s'ar înștiința mai mult de 5—600. Dar' apoi pe la Seghedin, Dobrițin, Kecskemét și Cegled etc.

Deoarece însăși fetele de Săcuiu mai bucurous s'ar duce în serviciu la familia de națiunea lor, de sângele lor, decât la străini, numai dacă s'ar interesa cineva de soartea lor.

Pune la inima fiecărui Maghiar și femeie maghiară să stee într'ajutor ca pe viitor să se iniințeze astfel de Reuniuni, ear' până atunci roagă autoritățile de justiție, ca să aibă bine de grijă, și să le oprească de a mai trece hotarul așa numai fără pasaport.

ȘTIRI POLITICE

Conferența de pace.

În o ședință a membrilor conferenței de pace, s'a propus de către reprezentanții Rusiei, ca toate statele să fie oprite, timp de 10 ani, ca să-și schimbe armele de acum cu altele mai bune. Dar' nu s'a primit. Căci reprezentanții altor puteri au respins propunerea, pe cuvânt, că au comandat deja arme mai bune, și deci nu o pot primi.

Folosirea teriberelor bombe de tun numite »dum-dum« s'a interzis. Din această cauză presa engleză e foarte rău indignată.

Introducerea lăncii.

Curcile militare din Viena se ocupă cu ideea de a introduce lancea la cavalerie în oștirea Austro-Ungară. De când ulanilor li-s'a luat lancea, cavaleria Austro-Ungară e aproape singura, care e înarmată numai cu puști și săbii. Deoarece-ce cavaleria celorlalte puteri are și lance, e vorba ca deocamdată să se introducă aceasta și la ulanii noștri.

Afacerea Dreyfuss.

Sămbăta trecută s'a publicat de către curtea de casație din Paris sentența, în urma căreia procesul Dreyfuss se va revisui din nou. Astfel s'a nimicit sentența consiliului de războiu, care a condamnat pe Dreyfuss la

FOIȚA „REVISTEI ORĂȘTIEI“

SCÂNDURA

Despicată din desimea braștilor din vîrf de munte,
Scândura, ești stăvilarul dintre azi și viitor;
Între viață și între moarte neîndurătoare punte,
Peste care d'o potrivă calcă ori-ce muritor;
Fără drepturi de putere, de mărive ori de stare
Tu îngădui pe ori cine și îl porți înspre mormînt
Și, când nici visăm de moarte, tu ne suni din depărtare,
Ne-amîntești că noi nu suntem de căt bulgări de pământ.
Când speranțe și iluzii peste chip ni-se resfață
Socotind că vecinicia nouă aicia ni-s'a dat;
Tu, rostesti cu nepăsare, de pe-a oamenilor față,
Le ieri vîlul ca să-și vadă gubul cel nemăsurat!
Ranguri, frumuseți și lauri, tu le-aduni și numa 'n tine
Se 'nchid toate, mintea pieritoarei omeniri;
Scândura, tu ești limanul de odichnă și-ori-ce bine
Căci cu tine 'și dau sfîrșitul uriașe pregătiri!
Când greoi fîrîna cade pe sicriu și-a gol rîsună,
Noi ne măgulim și credem că prin moarte dobîndim
Vecinicia cu-altă viață, mai tihnită și mai bună;
Nu de geaba regii ai lumii de-apururea ne numim.
Însadar zidim speranțe, ne clădim o nouă viață
Candela ce-i stînsă-aiena mai s'aprinde unde-va?
Peste sufletul ce piere e întinsă-o neagră ceață
Florilor în primăvară le e dat a s'arțăa
Însă noi ce stăm în lume, despărțiti pe neam, pe clase.
În pămînt vom rîde vecinic, trist ori vesel, mare, mic
Acolo vom ști că suntem toți din carne și din oase
Și că vermele e rege, eară omul e nimic!

Smara.

Din timpul Turcilor.

— Istorisire adevărată —

La 1787 se începură războaiele cu Turcii. Spre a combate pe păgani cu succes, s'a dus Iosif al II-lea în persoană (1787) la peninsula Crim, spre a se înțelege cu Ecaterina, țarevna Rusiei asupra planului, cum ar avea să se poarte acest războiu.

La început au fost armatele împărătești învinse în mai multe rînduri, dar' după-ce a primit generalul Laudon (1789) comanda supremă, tură armatele turcești învinsă în mai multe rînduri.

În retragerea și fuga lor însă Turcii făceau cruzimile cele mai mari și duceau cu sine robi în țara turcească pe toți locuitorii, cari cădeau în mîinile lor.

Astfel fură prinși de către Turci între alții și o familie din Valeadieni și despre care eu în cele următoare voi să istorisesc. Amintesc însă, că această istorie e adevărată și nici decât poveste.

Moșul soției mele, Ioan Petrică din Valeadieni, om onest și cu vază în comună, are 80 ani și cu toate acestea e încă voinic în toate privințele, mi-a istorisit mie această istorie, ear' lui i-a istorisit-o moșul său Dimitrie Petrică alias Bêlu, adecă însuși cel-ce a pățit. Acest Dimitrie Petrică (de aici înainte îl vom numi simplu moșu Bêlu) după-cum mi-a spus moșul soției mele, și după-cum m'am convins însu-mi și din inscripțiunea, ce am aflat-o pe crucea sa de peatră din cimiteriul comunal, a răposat în anul 1848 pe timpul revoluțiunii și atunci a fost de 75 ani, va să zică densusul s'a născut în a. 1773. Când a fost răpit de turci a fost june de 16 ani, adecă el a fost răpit chiar în anul

1789 când au fost Turcii învinși de generalul Laudon și alungați din țară.

Las să urmeze însăși istorisirea după moșu Bêlu:

Să lățișe vestea în țară, că vin Turcii. Toată lumea tremura la auzul acestei vești, și s'ar fi băgat în gaură de șerpe de frică. Împăratul nostru Iosif al II-lea, om foarte bun și cu dreptate strînse multe cătane și însoțindu-se cu împărăteasa »Irina« pleca în contra Turcilor. Ungurii nu prea țineau cu Împăratul, La început nu prea auziam vești bune de pe câmpul de bătea, dar' deodată sosi știrea că Turcii sunt bătuți urt de ai noștri. Atunci par'că răsufliam mai ușor, și în sat să făcu slujbă la biserică.

La câteva zile însă, după această știre plăcută, ne pomem în sat cu o mulțime de Turci călări, cu cocii și pe picioare, cari aprinseră satul, ear la noi în curte se iviră vre-o 10 Turci cu niște puști mari și ne amenințau cu moarte, dacă vom cerca să tujim ori să facem ceva. Eu chiar atunci tăiam lemne, ear' tatăl meu Mihuj Petrică puneia loitriile la car, ca să mergem la pădure după lemne. Eu când îi văzui mă aprinsei de mânie, căci auzisem de cruzimile căte făcuseră Turcii și știam că ei nu au venit la noi, ca să ne vadă, ci ca să ne robească. Deci cum stam așa cu toporul în mână, mă răpezii la ei, și lovind pe unul cu toporul în cap, căzu jos mort.

Un turc, chiar când mă repezii eu la ei cu toporul, slobozi pușca asupra tatălui meu, dar' nu-l nimeri, căci turcul era beat și abea se ținea pe picioare. Când rădicai eu toporul a doua-oară în sus, mă prinseră și pe mine și legându-mă cu lanțuri grele mă aruncară căt colo lângă Turcul ce-l omorisem, dându-mi cu patul puștii peste spate câteva lovituri.

Pe tatăl meu asemenea îl prinseră și-l legară cu funii groase.

Apoi intrară în casă, prinseră pe mama și pe fratele meu cel mic Mircu Petrică cari să ascuseră în pod de frică, și căutară prin cămară după mîncare. Eu stînd legat cuge-tam în mine: O! Doamne, ce păcat mare am mai făcut. Turcul sta lungit nu departe de mine cu ochii scoși, cu capul crepat în două, și sângele său spurcat ajunsese până la mine. O! ce grozăveniei a vedea pe un om mort pe care știi că singur l'ai omorît.

După-ce căutară Turcii căt căutară și luară ce aflară, eșiră din casă, ne luară pe toți legați în mijlocul lor, și pornirăm la drum, dar' fuga spre »Cozliariu« către »Săbeș«. Când eșirăm din sat, Turcii suflară în trîmbiși, de bună seamă, ca să plece toți. Dintre sătenii noștri nu mai văzurăm pe nime; eram numai eu Dimitrie Petrică (moșu Bêlu), fratele meu cel mic Mircu Petrică, tatăl meu Mihuj Petrică și mama mea Magdalena.

Mergînd pe drum întîlnirăm și pe un unchiu al meu, frate cu tata, anume Mircu Petrică, pe care asemenea îl duceau Turcii, dar' el nu era legat ca noi, ci slobod. Turcii pe semne erau grăbiți, căci tare ne sileau să mergem mai iute și ne înjurau zicîndu-ne »ghiauri«. Pe tata, pe mama și pe fratele meu cel mic îi deslegară, numai pe mine nu voiră să mă deslege, ci îmi arătau una într'una vîrful săbiei și piștoalele dela brău.

Unchiul meu era voios, fluera, sărea nici că-i păsa, că merge la robie, ear eu cu părinții și cu fratele meu mergeam triști și posomorîți.

Unchieșul meu dela o vreme începă a cănta și să ducea ca de o aruncătură de peatră înaintea Turcilor, apoi ear sta, îi aștepta și ear se ducea înaintea lor și ear îi aștepta. Dela o vreme ne peri din ochi și nici nu-l

Inchisoare pe vieață pe insula dracului. Noua judecată se va aduce de cătră consiliul de război din Rennes. Dreyfuss va fi deci din nou adus în Franța. Această știre a produs bucurie între prietenii sei, ear' în ceialalți indignare, din care cauză este temere că se vor reproduce demonstrațiunile.

CORRESPONDENȚA

Petroșeni, la 1 Iunie v. 1899.

Onorate Domnule Redactor!

Pe baza unui concediu obținut din partea înaltului nostru guvern, în ajunul sărbătorilor sfințelor Paști a. c., s'a trimis de aici câte un »Apel« aproape la toate on. oficii parohiale gr-or. din comitatul nostru Hunedoara, prin care acelea au fost respectuos rugate a întreprinde colecte banale, fie în biserică, fie afară de biserică, pentru scopul edificării unei biserici nouă de rital nostru ortodox în Petroșeni, la care biserică se lucră și de prezent cu toată diligența și stăruința și se continuă lucrarea fără întrerupere până la terminarea ei, ceea-ce, ajutând D-zeu, se va întâmpla în lunile de toamnă a. c. etc., cu rugarea din partea comitetului nostru parohial, ca listele alăturate la acel »Apel« să binevoiască a le renapoa dimpreună cu rezultatul colectei ce vor fi obținut.

Deci, considerând că timpul este înaintat și termenul de expirarea termenului pentru concediu apropiat;

considerând cu deosebire, că comuna noastră chiar acum se află în starea cea mai critică din cauza toiuului de lipsă și neajunsuri de tot felul, pentru împăcarea trebuințelor celor mai urgente și de neamnat, subscrișul, în numele și la însărcinarea comitetului parohial și pe baza simțului de caritate și iubire frățescă a on. nostri preoți și popor credincios, îmi permit a mă ruga de nou cu toată încrederea și speranța, că într-un-cât nu se vor fi făcut până acum pașii de lipsă în această atacere pentru comuna noastră de foarte mare importanță, să binevoiască a o face aceasta cu ocaziunea trumoaselor sărbători a sfințelor Rusalii, în a căror ajun ne aflăm; și să o facă aceasta cu toată bunăvoința, căci cauza pentru care sunt rugați a face și a jertfi îndemnând și pe alții la jertfe, este cauză sfântă și ca atare are menirea a face bune și folositoare servicii națiunii noastre peste tot, dar' în special poporului nostru din Petroșeni și jur, care este copleșit de neamuri străine, ce în decursul timpului dela înființarea bășagului de cărbuni și a drumurilor ferate în aceste regiuni, au inundat comuna în așa măsură, încât mulți din ei nici nu-și mai găsesc loc de adăpostire unde să-și plece capul.

Rugând încă odată cu toată ardoarea sufletului pe iubiiți și on. mei frați în Christos preoți, și pe bunul nostru popor ca să nu treacă cu ușurință peste modestul nostru »Apel« cu atât mai vărtos, fiindcă el este deocamdată concediat numai pentru comitatul

nostru; ci rugarea noastră umilită să afle în inimile lor iubitoare răsnetul dorit, sum al on. frațiilor Voastre

Avram Stanca,
paroch și fost ad. protop. gr-or.

Secretul.

Un medic foarte renumit din Olanda, Dr. Bauseblem, s'a dus odată în Londra, unde a practicat de mai mulți ani. Trecând printr'un piaț, a văzut un medic cărpaci într'o trăsură, trasă de patru cai și care era încungiuat de mai mulți servitori îmbrăcați elegant, ear' o mulțime de oameni li cumpăra medicamentele sale universale, după zisa lui. Medicul olandez s'a informat despre locuința șarlata-nului, l'a cercetat și i-a zis: »Eu aproape cred, că v'am mai văzut undeva odată, dar' nu-mi aduc aminte unde și când.« »Aveți toată dreptatea«, a răspuns proprietarul casei, îmbrăcat în catifea și mătăasă, »despre aceasta vă pot da și deslușiri. Am fost mai mulți ani servitor la Lady Vater, pe care D-Voastră de mai multe-ori l'ați cercetat.« »Tot dreptul, acum îmi aduc singur aminte, dar' spuneți-mi, stimabil, cum se poate, că D-Voastră fără educațiune, fără nici o cunoștință medicală, practisați ca medic, și în timp așa de scurt v'ați făcut o avere atât de mare? Eu aici n'am avut nici un noroc, cu toate-că sunt de 40 de ani ca medic, și vă pot spune fără încungiu, că nu doar' un medic slab.« »Ved voi desluși în privința aceasta«, a zis medicul cărpaci. »Răspundeți-mi, vă rog, la următoarele întrebări: D-Voastră locuiți doar' în cea mai cercetată stradă din Londra. Câți oameni trec zilnic pe lângă locuința D-Voastră, după părerea ce o aveți despre aceasta? E greu a constata exact, dar' așa cred că mai mulți de 1000.« »Bine. Și câți credeți că se află între aceia că au minte normală (sănătoasă)? Pricepeți-mă bine, minte curată, întreagă.« »Vre-o sută poate-că s'ar afla.« »Vedeți dar', dle doctor, a zis cărpaciul zimbund, acesta e tot secretul meu și cu el odată aveți și răspunsul la întrebarea ce mi-ați pus: Suta aceea sunt pacienții D-Voastră, ceialalți sunt ai mei. În privința aceasta nici peste o sută de ani nu se va schimba nimic, când noi nici unul nu vom mai trăi; vom găsi însă fiecare pe urmașii nostri.

NOUTĂȚI

Numele Orăștiei. În ședința din 15 Iunie n. a. c. a comunității orășenești privitor la numirea localităților etc., s'a hotărât ca numele oficial al Orăștiei să fie »Szászváros«, ear' ca nume secundare »Broos« și »Orăștee«.

Dela curtea română. Foile din România aduc știrea, că în decursul acestei veri Archiducele *Francisc Ferdinand* va face o vizită M. S. Regelui și Reginei României la Sinaia. De-acolo Archiducele Fr. Ferdinand va merge prin Constanța la Odesa și apoi în Siberia.

mai văzurăm; luă fuga prin pădurea deasă și se ascunde de ori cât îl căutără Turcii, nu-l mai găsiră. Turcii începură a-l striga pe nume: Mirco! Mirco! dar' Mircu nu mai răspunde, și astfel scăpa. Turcilor le părea rău după el, căci era bine făcut, era om sdravăn, și ar fi căpătat mulți bani pe el. Acum Turcii erau mânioși, începură a injura și ne împingeau dinapoi, ca să mergem mai tare. Unde tăbăram de nu puteam merge, ne suiam în cocii și fugiau Turcii cu noi de mânăcu pământul. Ba ce e mai mult am văzut într'o zi, după-ce am odichnit puțin lângă un riu mare, că veni din susul riuului un Turc călare și aduse la ceialalți o veste, atunci Turcii, Doamne, nu știură cum să se scoale, să prindă caii și să plece mai iute; unii se puneau în învălmășala lor cu fața cătră coada cailor și fugiau în ruptul capului. Îi auziam vorbind de ghiuri, de muscali și de Irina. După un timp de mai multe săptămâni am ajuns la mări, și am mers și pe mări câtva timp, până când am ajuns în Tarigrad (Stambul, Constantinopol). Aci ne-au luat Turcii și ne-au vândut. Pe mine m'au vândut la un grec (neguțatoriu); ear' pe părinții mei nu știu unde, căci de atunci nu i-am mai văzut, și nici nu am mai auzit de ei; ear' pe fratele meu cel mic care sbiera tare la despărțirea de părinți, îl aruncară Turcii cât colo, și atâta l-am mai văzut. Oh, cum plângeam toți atunci și ceream ajutor și milă, dar' Turcul era crunt și nelindurat, căci în toată călătoria noastră nu am fost la un loc, ca să vorbim, și nici acum, când eram în tîrg de ne vindeau ca pe vite, nici aci zic nu ne lăsau să ne stringem mâinile unii altora, și să ne sărutăm cu sărutarea cea mai de pe urmă. Nu este om mai tiran pe lume decât turcul, bată-l D-zeu să-l bată și să-l facă praf și pulbere de pe fața pământului,

căci mult rău au făcut ei creștinilor, că le furau averile, le pângăriau femeile, ba ce e mai mult le spurcau și altarele sfinte; crucea de pe biserică o lăpădau și în locul ei puneau luna lor, (semiluna, semnul domniei turcești) așa auziam vorbind pe bătrânii satului, și atunci par'că îmi venia a nu-i crede, dar' acum îi cred, căci văd cu ochii cine sunt turcii.

Stăpânul meu, la care m'au vîndut Turcii, nu era turc, ci creștin grec, și ținea dughian, era neguțatoriu. Pe mine mă băgă stăpânul în dughian și li grijam prin casă și prin cuină, și așa am stat la el 5 ani și jumătate. Am învățat a vorbi grecește și turcește. Românește nu am auzit pe nime vorbind. La început mă puteam înțelege cu stăpânul meu numai pe semne. Imi era dor după țeara mea, după părinții mei și mai greu îmi era că nu mă puteam înțelege cu nime și să vorbesc în limba mamei mele, pe care de multă vreme n'o mai auzisem.

Plângeam de multe ori, căci eram străin, și vai Doamne, că rea li străinătatea; de trăit nu trăiam rău, dar' ce dobândă are pasărea, că o hrănești cu zăhar și o țină închisă în colivie, mai bucurată ar fi să se hrănească cu ce e mai rău, dar' să fie slobodă, — așa eram și eu.

După-ce am prins a învăța grecește mă mai mângăiam cu un grec earăși rob ca mine, pe care asemenea l'a cumpărat stăpânul meu cu câteva luni înainte de a mă avea pe mine.

Intr'o zi îmi aduc aminte că ședeam în dughian trist și gânditoriu; stăpânul meu îmi zise: »Dumitrel zilele trecute ducându-mă la un prieten, am văzut la el un copil ca de 12 ani. Acela samănă bine cu tine, crezând, că-ți va fi frate, eu l-am întrebat, că de un-

Eliberat. Ni-se scrie: »Cu ajutorul lui D-zeu am împlinit pedeapsa urgiei unguerești și cu fruntea ridicată părăsesc temnița Seghedinului, spre a fi earăși în fruntea iubitei mele turme dreptmăritoare.

De pe pragul temniței Seghedinului, la 10 Iunie 1899. Ioan Furca, preot în Dragomirești«.

Pentru rezerviști. Ministrul de honvezi a dispus printr'o ordinațiune trimisă tuturor comandelor de întregire honvezești, că avându-se în vedere lucrul câmpului, rezerviștii să fie cât se poate scutiți dela deprinderea de arme pe timpul lucrului, și să nu fie chemați pentru manevrele cele mari.

Petrecere de vară se ve arangia în Sebeșul-săsesc, Luni a 2 zi de Rusalii, 7 Iunie v. a. c. în pavilionul de vară dela hotelul la »Leul de aur«. Inceputul la 8 ore seara. Prețul de persoană 1 coroană. Venitul curat e destinat în favorul reuniunei »Andreiana«.

Spre orientare. Articolul »Frecările în Orăștie« din nrul trecut, nefiind dl redactor responsabil de față la arangierea foii, s'a pus din greșală în corpul foii, în loc ca să se pună sub rubrica »Din public«, pentru care redacția nu ia răspunderea. De altcum articolul e subscris, și astfel este evident că dl Dr. A. Munteanu, a primit răspunderea întreagă pentru el.

Cum își împlinește dl Dr. Adorján, medic în Geoagiu, datoria. La 7 Iunie l. c. a fost să vină la Băcăinți, Homorod și Mermezeu-Valeni pentru altoirea pruncilor. Femeile din numitele comune pe la 9 ore a. m. s'au adunat toate cu pruncii în brațe, și așteptau medicul. Dar' de unde să-ți vină. Apucase a se altoi însuși în crășmă la Băcăinți, uitându-și de datorie. S'au făcut 4 ore și el tot nu sosia. Bietele femei nu mai puteau aștepta nici de foame, și astfel s'au depărtat. Pe la 5 ore eată că sosește, și întreabă că unde-i scaunul notarșului. Atât era de aldoit, încât nu mai știa unde se află, în Homorod sau Băcăinți, Primarul îi spuse că sunt 5 ore, și femeile s'au dus acasă, văzând că nu mai vine. N'a crezut să fie așa târziu, și-a scos orologiul propriu din buzunar, ca să vadă însuși. Dar' nu mai cunoștea cifrele. Astfel l'a dat înv. Ioan Radu din Mermezeu-Valeni să-i spună la câte e, și i-a spus că sunt 5 ore. Cu toate că era târziu, poate-că ar mai fi încercat el a altoi pruncii, dar' lucrul naibii, nu se putea da jos din trăsură, și astfel a fost silit să se întoarcă la Geoagiu, fără nici o ispravă. Înainte de aceasta a venit odată la Homorod, pentru a cerceta pruncii bolnavi de difteritis. Stându-i însă cărcima Jidanului Grün Markus în cale, a intrat înăuntru, unde și-a petrecut până noaptea târziu, încât însuși cărașul său l'a lăsat acolo, neputându-l aștepta în frig. Văzându-se singur a dat lui Iosif Dăncan 70 cr., și acesta apoi l'a luat de braț și l'a dus acasă la Geoagiu, earăși nefăcând nici o ispravă. Și-a lăsat însă bastonul și mânușile în crășmă, și să vezi minune, difteritisul a încetat, poate-că din cauză că mânușile mirosau a medic,

sau poate-că de frica mirosului de alcoolul beut. Dar' plata și-a luat-o mai târziu. A cerut și de astă-dată plată, dar' nu i-s'a dat. Astfel îndignat a zis primarului »prost!«. Să judece acum publicul care e prosl? Primarul că nu i-a dat, sau dl Dr. Adorján că a pretins plată pe nimica.

I. G.
Casul e destul de interesant, pentru a fi cercetat și din partea pedantului nostru »fășpan«.

Moarte. Ioan Vief, elev de a III-a cl. gimn. din loc, a răposat în 11 Iunie n. a. c. în comuna Sânt-Georgiu.

Foc. Dumineca trecută pe la orele 5 d. a. a izbucnit focul într'o șură din strada bisericii din loc, a fost însă îndată localizat.

Răscoală. Din Lugoș se scrie, că populațiunea din Petroasa s'a răsculat asupra marului proprietar Grotkasz Ernő, din cauză că acesta n'a mai lăsat pe pășune vitele locuitorilor români. Aceștia s'au dus cu coase și cu măciuci și au atacat pe îngrijitorul moșiei. Grotkasz a telegrafat după ajutor la vicșpan, care îndată a trimis gendarmii la fața locului. Dar' și așa numai cu greu s'a putut restabili liniștea.

Programul examenelor publice dela școala română gr-cat. de fete din Blaj cu finele anului școlastic 1898/9. *Mercuri 21 Iunie st. n. 8—10* toate obiectele claselor I. și II. 10—12 toate obiectele claselor III. și IV. 3—6 toate obiectele claselor V. VI. *Foi 22 Iunie.* Cl. VII. 8—9 religiunea, 9—12 limba română, matematică, geografia și ist. nat. Cl. VIII. 3—4 religiunea, 4—6 l. română, fizica, istoria, maghiara. *Vineri 23 Iunie.* 3—5 l. franceză, conversațiune în l. germană și maghiară. *Sâmbătă 24 Iunie.* 12—1 examen din economia de casă și din grădinarit. 3—5 muzica vocală și instrumentală. *Duminecă 25 Iunie.* La 8 ore dim. S-ta Liturgie solemnă. Cântările vor fi executate de corul elevilor din Internat. Cetirea clasificărilor și împărțirea premiilor și a testimonniilor. Expoziția lucrurilor de mână va fi deschisă în tot decursul examenelor.

Noue decorațiuni. Armata micii Bulgarii e încă foarte tinără, dar' pentru aceea foarte mult se îngrijește, ca pe cei-ce o servesc să-și decoreze. Bulgaria are multe decorațiuni mici, așa că un căpitan poartă atâtea decorațiuni ca la noi un general. Acum se scrie din Sofia, că s'ar bându-și prințesa de Coburg Clementina, mama prințului, a 83-a aniversare a zilei nașterii, și-a gândit din acest privilegiu de nou asupra decorării oficerilor. Pentru 9 reg. cari poartă numele sau a orînduit noue decorațiuni. Oficerii de stat major vor primi decorațiuni de aur, oficerii de argint, ear' suboficerii de bronz.

Din dramele amorului. Un oficer dela reg. 43 din Timișoara, Hausvatter Rezső, care a tot așteptat, ca să fie transferat la Caransebeș, unde îi era și iubita, săturându-se de atâta răbdare, a luat din banii regimentului 90 fl. și s'a dus la iubita sa. Dar' îndată a

de-i? și el mi-a răspuns, că-i din Brebul, ear' tu zici, că ești dela Valeadieni! »Să poate, zisei eu, că va fi fratele meu Mircu, căci el a fost de 7 ani când am venit aici, ear' de atunci sunt aproape 5 ani. Aș dori tare să-l văd.« Ear' stăpânul meu atunci îmi făgădui, că într'o sărbătoare va merge cu mine acolo, ca să văd dacă acela e într'adevăr fratele meu. A zis, însă nu a mai mers cu mine.

Intr'o zi earăși ședeam în ușa dughianului și mă uitam cătră răsăritul soarelui, era de dimineață; deodată văd un copil venind cătră mine și sărind dintr'un picior într'altul să băgă la mine în dughian. Eu îl cunoscu, era fratele meu, pe care de 5 ani nu-l mai văzusem. El nu mă cunoștea și îmi zise pe turcește să-i dau ceva din dughian, anume ce, nici eu nu știu, căci am uitat de atunci. Eu nu-i dădui și-l întrebai pe românește: »Cum te cheamă, măi copile?« El atunci se uită lung la mine și să miră, că știu românește și-mi zise răstit: »Ce-ți pasă ție, cum mă cheamă, dă-mi tu mie ce-am cerut.« Aceasta a fost cea dintăiu vorbă românească, ce am auzi -o până atuncea. Eu îi zisei, că dacă nu-mi spune, cum îl cheamă, nu-i dau ce cere. Atunci copilul îmi spuse, că-l cheamă Mircu. »De unde ești?« îl întrebai. »Dela Brebul« fu răspunsul. »Avut-ai părinți?« »Am avut, pe tata îl cheamă Mihuț ear' pe mama Magdalena.« »Unde sunt ei acum?« îl întrebai de nou, el strănse de umeri și zise, că nu știe. »Nu-ți aduci aminte să fi avut vr'un frate?« Atunci se uită lung la mine și începă a plânge. În momentul acesta nu mă mai putui reținea, îl strănsei în brațe, îl sărutai cu loc, și îi spusei, că eu sunt fratele lui. La scena aceasta mișcătoare fu și stăpânul meu de față, ear' celalalt rob, grecul, prorupse și el ca mine într'un plâns nesfârșit. Atâta bucurie n'am simțit în toată vieța mea,

și multă vreme nu mă putui despărți din brațele fratelui meu. Ziua aceea fu o zi mare în viața mea amară. De aci înainte mă întâlneam mai adese-ori cu frate-meu, mai ales în Dumineci și în sărbători, căci mergeam la biserică grecească ce nu era departe de noi. Acolo se făcea slujbă ca și la noi Români, numai că în limba grecească, Ear' biserica cea mare a Turcilor numită »Moșee« (biserica sf. Sofii) nu are păreche în lumea întreagă, așa e de frumoasă, după-cum ziceau turcii lăudându-se cu ea. (Va urma.)

A FORISME

Lingușirea altora nu ne-ar strica, dacă nu ne-am linguși și noi.

Meritele ne câștigă lauda dreptilor, și norocul invidia lumii.

Mare e prudența, care să știe ascunde.

A nu lucra pentru binele națiunii tale, e păcatul cel dintăiu, a-ți părăsi națiunea e păcatul al doilea, păcat de moarte.

Nu suferi nici o pată, nici o necurățenie pe inima ta, pe sufletul tău; sufletul tău să cugete pururea românește, inima ta să bată, să simtă numai românește.

Nu te întrista, nu-ți perde curagiul, nu despera de soarta ta, de viitorul națiunii tale, până când ea cugetă, simte și lucră, căci până atunci trăește.

regretat ceea-ce a făcut și s'a întors înapoi la Timișoara. Aci și-a cumpărat un revolver, și ducându-se în cimiter, s'a împușcat în piept lângă mormântul mamei sale. Glonțul la străpuns pe din jos de inimă și a ieșit pe la spate afară. Tocmai atunci a intrat în cimiter și un conduct funebru. Preotul însuși s'a dus la el și i-a luat revolverul din mână. După aceea l'au pus în trăsura, pentru-ca să-l ducă la spital. Care nu li-a fost mirarea, când au văzut că el se scoală și-și aprinde țigara, începe a cânta, ba s'a oprit chiar înaintea la două cărcime și a beut câte un păhar două de vin. Dar' când a ajuns în dreptul spitalului a picat jos fără simțire. Medicii cred însă că-l vor readuce la viață, deoarece inima nu i-a fost atinsă.

Adevărat să fie? În nrul dela 4 Iunie n. al ziarului »Petrosény és vidéke« cetim următoarele: În 30 Maiu n. a. c. a fost la școala gr-cat. din Lupeni examenul de încheiere. La acest examen au luat parte din Uricani și Valea-Jiului direcțiunea societății de mine »Victoria«, oficialii, fruntașii comunei, cu un cuvânt tot ce comuna are mai însemnat. Fetele și copiii de Români înainte de toate au cântat foarte frumos »Szózat«-ul, după care canonicul din Lugoj Boross, în calitate de comisar a ținut în limba maghiară un clasic discurs de deschidere. Întrebările la copii tot dînsul le-a pus în limba maghiară și română, și aceia asemenea au răspuns în amândouă limbile foarte mulțumitor, ba au dat chiar și răspunsuri surprinzătoare și au declamat poezii patriotice și tot astfel de cântăți au și executat. La urmă canonicul a mulțumit învățătorului George Șandru, pentru osteneala ce și-a dat și pentru rezultatul obținut, asemenea și inteligenței de față pentru interesul dovedit. După aceasta a călătorit apoi mai departe însoțit fiind de protopopul Radic, prin celelalte comune, ale căror examene tot dînsul le conduce. Astfel de școale, cari se nisuesc în această direcție și sunt călăuzite de astfel de idei, corăspund pe deplin chemării, pentru ce primească recunoștința noastră.

Mai încet cu dragostea, dle raportor!

Strangulare. Femeia Büchsenmacherului *Bognovski* din Orăștie s'a spânzurat astăzi Vineri în casa proprie. Causa sinuciderii e viața nefericită ce o ducea cu soțul seu. Înainte de-a se spânzura, și-a vîndut tot ce a fost al ei, ear' banii, vre-o 300 fl., i-a ars, ca să nu rămână nimic după dînsa bărbatului seu.

Se duce ori nu se duce Széll? Eată ce întrebare ne-am pus în nrul trecut. Și acum știm cu toții că nu se duce de-o parte fiindcă pactul s'a încheiat, de altă parte fiindcă vicșpanul comit. nostru dl Hollaky Arthur, după-cum cetim în »Deva és Vidéke«, a fost numit de fișpan al com. Odorheiu.

Invitare la petrecerea de vară ce se va arangia Luni în 7 19 Iunie a. c. (a doua zi de Rusalii) în grădina dela calea ferată din Deva (care va fi împărțită în 2 secții, pentru inteligență și popor.) Petrecerea se va arangia din incidentul încheierii anului școlar a elevilor dela școala română conf. gr-or. din Deva, cu concursul tinerimii studioase, dela preparandia și școala reală de stat din loc. Intre pauzele muzicii, corul vocal bisericesc din Deva, va delecta publicul prin mai multe piese frumoase, ear' tinerimea studioasă se va produce cu diferite declamațiuni. În decursul petrecerii se vor juca jocurile eroice: »Călușerul« și »Bătuta«. Piesele de dans le va excuta muzica dlui Ioan Aldea, care constă din 19 persoane, și care concertează în fiecare an în grădina Opler din București. Prețul de intrare de familie 1 fl., de persoană 50 cr. Venitul curat e destinat pentru repararea bisericii din Deva. Suprasolviri și contribuiri mărinimoase se primesc cu mulțumită, și se achită pe cale ziaristică. La cas de timp nefavorabilă petrecerea se va ținea în reduta orășenească tot în aceeași zi. Conductul cu muzica în frunte va porni dela școala română gr.-or. precis la 1/4 ore p. m. Cei-ce nu au primit invitații speciale, sunt rugați a se considera prin aceasta de invitați. Comitetul arangiator.

Duel între — fete. În Paris a avut loc un duel între două fete, care erau amoresate de un tinăr și nici una nu voia să-l lase celeilalte. Arma le-a fost un cuțit de bucătărie. S'au dus amândouă la locuința uneia dintr'insele, acolo s'au desbrăcat dela mijloc în sus, și au început lupta. Amândouă s'au rănit grav. După aceea au fost duse la spital, aproape fără viață.

„Reuniunea sodalilor români din Sibiu“, invitată la Concertul împreună cu teatru și joc, ce se va arangia Duminecă, la 6/18 Iunie 1899 (ziua sfințelor Rusalii) în sala cea mare dela »Gesellschaftshaus« sub conducerea domnului

Candid Popa, învățător la școala de aplicație a seminarului »Andreian«. O parte a evenimentului venit curat este destinată fondului expoziției industriale, ce se va arangia în toamna anului curent. Program. I. Concert. 1. »In natură«, cor bărbătesc de I. Costescu. 2. a) »Primăvara«, cor de dame de G. Mugur, b) »Hora ostașilor«, cor de dame de T. Georgescu. 3. »Așa 'mi-e scris«, de I. Paschill; solo tenor, executat de dl Nic. Ișan. 4. »Musicianții dela Praga«, cor bărbătesc de Th. Krause. 5. »Mașă mărita«, cor mixt de T. Popovici. 6. »Sună buciul«, cor bărb. de I. Simionescu. II. Teatru. »Idil la țară«, comedie într'un act de Jun și Flerx, localizată de Maria Baiulescu. Persoanele: Zamfir Berbec, mare proprietar dl George Poponea, Smaranda, soția lui d-na Elisabeta Ciontea, Vasilache Coteț, neguțător dl Nicolau Ișan, Tina, soția lui d-na Elena Roșca, Dăncescu, vărul dlui Berbec dl Ioan Imbăruș, Mărioara, orfană, sub tutela dlui Dăncescu d-soara Paraschiva Rempold, Costică Rioșan dl Nicolau Stroilă, Petrea, servitor dl Ioan Părău. Un împărțitor de scrisori. Scena se petrece la moșia dlui Berbec, aproape de capitală. După producție vor urma jocurile naționale »Călușerul« și »Bătuta«.

Răsunare. Locuitorul Ioan Voineasa din Livezeni s'a îndrăgostit în nevasta lui Petru Cic, Maria Oprean. Aceasta asemenea a iubit mai mult pe Voineasa decât pe bărbatul seu. Astfel s'au înțeles ca să-și lasă bărbatul și să trăiască împreună. Au trăit ei cât au trăit bine, dar' omul înșelat mereu i-a amenințat cu omorul. În 6 l. c. sâpând amândoi îndrăgostiții în grădina la niște crumpile, Petru Cic s'a dat după gard și și-a descărcat pușca ce o avea la el asupra lui Voineasa, care îndată a și picat la pământ. Femeia văzând aceasta a luat-o la fugă. În momentul acela s'a auzit o altă descărcătură, dar' fără să o fi nimerit. Răsunătorul după aceea a luat-o la sănătoasa. Până acum nu i-s'a dat încă de urmă.

Societatea meserieșilor rom. din Hațeg arangiază a treia zi de Rusalii, în 20 Iunie 1899 în otelul »Coroana« o petrecere de vară, în favorul fondului său propriu. În paușă se vor juca »Călușerul« și »Bătuta«.

O dramă de amor scrie »Patria« că s'a petrecut în 25 n. l. tr. în Paris. Pe când se celebra căsătoria relegioasă a dlui Alfonso Vevinos cu d-soara Gemma Jennyk, una din cele mai frumoase fete, se auzi deodată o detunătură de revolver. În aceeași clipă mierea se clătina și căzu la pământ, glonțul fusese îndreptat asupra ei și lovindu-o în inimă, ea murî imediat. Îndată după prima detunătură se auzi o a doua și cadavru unui frumos soldat căzu la pământ. Acest soldat era un fost iubit al d-soarei Gemma Jennyk și pe care ea dorise a-l lua de soț, dar' părinții sei o opriră. Toată lumea rămase foarte mișcată la această scenă. Cadavru soldatului fu dus imediat la morgă. În buzunarul hainelor se găsi o scrisoare, în care el scria că ucizînd pe d-soara Jennyk, îndeplinește aceea ce ea îi ceruse în clipa, în care-i jurase iubirea večnică, anume s'o ucidă, de va consimți să se mărite cu un altul.

Pro: pentru nasul unei împărătese. Înaintea tribunalului din Akron s'a pertractat acun. Se curînd un proces din cele mai interesante. Causa procesului a fost nasul împărătesei Germaniei. Anume un comerciant cu numele Fellkamp Adolf a comandat dela o fabrică de conserve o mare cantitate de cutii, cari erau provăzute cu portretul împărătesei Germaniei. Comerciantul, când i-au sosit conservele a constatat, că portretul e defectuos și că împărătesei îi lipsește nasul. Desperat că nimenea nu-i cumpăra cutiile cu portretul, fără nas, a intentat proces fabricii de conserve și a pretins o sumă colosală ca despăgubire pentru marfa, ce nu i-se putea desface.

Omor. Judele Farkas Miklós din Györök a fost Luni noaptea omorît. Mai multi înși s'au năpustit asupra lui, și cu săcurea i-au tăiat grumazii. Făptuitorii încă nu s'au aflat.

Măță turbată. Mare spaimă a produs în Livezeni zilele acestea o măță turbată, care a mușcat pe stăpânul seu Victor Mausak, soția acestuia și încă alți șase oameni. Sărind și asupra unui om îmbrăcat cu cojoc, a început a mușca de cojocul celui. Acesta fără să se sparie, se desbracă de cojoc și-l aruncă pe măță, după aceea atăta a bătut-o până-ce a omorît-o. Capul a fost dus la institutul de bacteriologie din Budapesta. Cei mușcați de asemenea au fost transportați la institutul Pasteur din Budapesta, pentru a fi altoiți.

Estate înaintată. Zilele trecute a murit în Arcansas o femeie de 127 ani. Se zice că cu toate bătrânețele cari le-a ajuns, femeia

a fost în putere până în ciasul din urmă, n'a știut nici când ce e morbul.

Circul Fekete, care a dat în Orăștie 3 reprezentațiuni, spre deplină mulțumire a publicului, s'a dus acum la Petroșeni.

FEL DE FEL

Un giuvaergiu din Ispahan avea o fată numită Smeurica, pe care o iubia foarte mult. Smeurica era cu totul urtă: cocoșată, chioară și schiloadă. Trebuia să fie cineva autortul zilelor ei, pentru-ca s'o poată suferi. Cu toate astea giuvaergiu, voea să o căsătorească, își propuse se-i dea de bărbat pe un orb, căci orbul cel puțin — se gândea el — neputînd-o vedea, nu o va disprețui. Intr'adevăr, orbul făcu o bună gospodărie cu sluta. Peste un an după luna de miere, se anunță în oraș sosirea unui celebru oculist, foarte dibaciu în chirurgiă și renumit prin isbăndeale sale din Stambul și Meca. Fiindcă acest învățat dedese vedere mai multor orbi de ambele sexe, amicii socrului îl îndemnau să ducă și pe ginere-său la acel chirurg.

— Mă voui feri cât se poate să fac una ca asta, răspunse el.

— Pentru-ce?

— Pentru-că, dacă ar reda vederea ginelui-meu, mi-ar reda și el pe fiă-meal

Minte de copil. »Nu-i așa, mamă, că dacă m'oi face mare, apoi capăt guler înalt și nu trebuie să-mi mai spal grumazii!«

Nevinovăție țărănească. Țăranul cătră dl cassar dela tren: »Un bilet pentru Sărăceni!« — Cassarul: »Tour și retour?« — Țăranul: Numai retour; căci doară's dela Sărăceni!«

Anunț mic. Se caută o bucătăreasă slabodă de miliție.

POSTA REDACȚIEI.

Dlul I. B. în B. În nrul viitor.
Dlul G. R. »Picături în mare« în mare se vor cufunda, dacă nu vî descoperiți numele.

Bibliografie.

A apărut tocmai acum în editura Librăriei și Tipografiei diecesane din Caransebeș »Balade Poporale« culese de Avram Corcea, preot ort. rom.

Cartea cuprinde, pe 138 de pagini format 8°, pe lângă o prefață, 20 de balade, una mai frumoasă de cât alta.

Amintim între altele pe Iancu Sibiancu și Ana; apoi pe Mărza și în deosebi pe *Novăcești*, despre care se cântă în opt balade, și anume: Gruia lui Novac, Novac și Dărvij, Novac și Zina, Turcul și Novăcești, Novac vinde pe Gruia, Gruia lui Novac și Zina, Gruia lui Novac și șerpele.

Cele mai multe din baladele despre Novăcești se publică acum pentru întâia-ora. Volumul ca executare tipografică se presintă foarte elegant, hârtie fină, tipariul frumos, care toate fac onoare Tipografiei și Librăriei diecesane din Caransebeș.

Prețul unui exemplar 80 cr., plus 5 cr. portul postal.

Recomandăm cu toată căldura cartea dlui A. Corcea.

De vînzare la următoarele librării: Librăria și Tipog. diecesană, Caransebeș. Librăria archidiecesană, Sibiu.

Nicolae I. Ciurcu, Brașov.
Socecu & Comp., București.
Tipografia »Aurora« A. Todoran, Gherla.

A apărut în »Biblioteca Noastră«: *Poftă bună!* Carte de bucate, de Zotti Hodoș. Atragem atențiunea cetitorilor asupra acestei cărți, care conține sub 420 de numere peste șase sute de rețete, și anume cele mai bune rețete din bucătăria practică și modernă. Această carte de bucate se poate întrebuița în ori-ce gospodărie românească. Cartea cuprinde atât rețetele bucatelor celor mai simple cât și rețete de bucate mai complicate; și adevă:

Supe și Ciorbe — Assiette — Rasoluri — Sosuri — Legume — Fripturi — Garnituri — Salate — Prăjituri — Torte — Coțeturi și Bomboane — Cremuri și Parfeurii — Inghețate — Dulcețuri și Compoturi — Diferite beuturi etc.

O recomandăm cu toată căldura dnelor române.

Prețul unei broșuri 70 cr., plus 5 cr. porto.

Se poate căpăta și la institutul »Minerva« în Orăștie.

»Taina celor 12 Vineri mari de peste an și rugăciune pentru vremea grele« de Iosif Tăbăcariu și Ilie Turdășan se află de vînzare la institutul tipografic »Minerva« în Orăștie. Prețul de 10 cr. este a se trimite înainte, plus pentru 10 ex. 3 cr. porto, ear' pentru mai puține 2 cr.

Pentru redacție responsabili: Petru P. Barțiu.

Szám 356—1899 végreh. szám

(534) 1—1

ÁRVERÉSI HIRDETMEŒY

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirrét teszi, hogy az aradi kir. törvényszék 1898. évi 15333 számú végzése következtében Pap Tivadar kbányai ügyvéd által képviselt »Victoria« takarékpénztár javára Orbonas Anna és társai ellen 513 frt. s jár erejéig 1899. évi márczius hó 10-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 536 frtra becsült I. Basa Kornélnál Lunkán egy tehén borjuval. II. Orbonas Anna és társainál Körösbányán szarvasmarhák, lovak, kocsik és szobabutorokból álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a körösbányai kir. járásbíróság V. 93/2 1899. számú végzése folytán 513 frt tőkekövetelés, ennek 1898. évi október hó 10. napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 50 frt 10 kr. bíróság már megállapított költségek erejéig Körösbányán és Lunkán végrehajtást szenvedettek lakásán leendő eszközzésére 1899. évi június hó 21-ik napjának délutáni 2 órája Körösbányán és 4 órája Lunkán határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivattak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzítés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsaron alul is el fognak adatni.

Felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégítéshez jogot tartanak, a mennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, hogy elsőbbségi jelenségeiket az árverés megkezdéseig alulirt kiküldöttnél írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák, mert különben csak a vételár fölöslegére fognak utaltatni.

A törvényes határidő a hirdetménynek a bíróság tábláján történt kifüggesztését követő naptól számítatik.

Kelt Körösbányán, 1899. évi június hó 4. napján.

Szóllósy János,
kir. bírósági végrehajtó.

Un învățăcel.

La subscrisul comerciant din Orăștie se caută un băiat, care să aibă 2—3 clase gimnasiale

ca învățăoel.

Cei-ce pe lângă limba română în vorbire și scriere posed și limbile maghiară și germână vor fi preferiți.

Ioan Lazaroiu,
comerciant.

(532) 2—

Anunț.

Subscrisul aduc la cunoștința on. public din Orăștie și giur, că am deschis a doua-ora

FĂURĂRIA

mea în strada cimiterului în casele d-lui I. Nilos, 10tar, și mă îmbiu a pregăti tot felul de lucruri aparținătoare acestei măestrii, precum: trăsuri cu federe și simple, caré pentru economie, pluguri și tot felul de reparaturi, cu prețuri moderate.

Rugând on. public să mă onoreze cu comande numeroase, semnez

Cu toată stima

MOISĂ BUDA,
măestru faur.

(522) 4—4